

LSU – Sveriges ungdomsorganisationer

Remissvar

2019-06-20

## Agenda 2030-delegationens slutbetänkande

SOU 2019:13

### Inledning

LSU – Sveriges ungdomsorganisationer är landsrådet i Sverige och paraplyorganisationen för organiserade barn och ungdomar. Vårt syfte är att skapa politiska och organisatoriska förutsättningar för barn och ungdomars demokratiska organisering i Sverige och i världen med mänskliga rättigheter och hållbar utveckling som utgångspunkt. LSU arbetar med Agenda 2030 på alla samhällsnivåer, allt ifrån folkbildning i föreningar till ungdomsdelegater i FN:s högnivåforum för hållbar utveckling. Organiserade barn och ungdomar, ungdomsrörelsen, är gräsrotsrörelsen som alltid verkar för, alltid har verkat för och alltid kommer att verka för social, ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling. Vi är den sista generationen som kan stoppa klimatförändringarna, som är den historiskt största ödesfrågan mänskligheten står inför. Den ödesfrågan påverkar barn och ungdomar i grunden. De tidigare generationerna har inte tagit ansvar för jorden, så vi tar det ansvaret. Med ansvaret, måste barn och ungdomars engagemang få stöd och makt. Ungdomsrörelsen ska vara den ledande kraften i implementeringen av Agenda 2030.

Vi välkomnar Agenda 2030-delegatinsens slutbetänkande. Samtidigt vill LSU understryka att Sveriges regering inte har agerat tillräckligt snabbt eller ambitiöst för verkställande av Agenda 2030. Det har gått fyra år och inte mycket har hänt. Regeringens politik svarar inte på barn och ungdomars behov om social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet för att möta vår ödesfråga. LSU kräver skyndsamt agerande från regeringen. Slutbetänkandet är en början. Vi lånar jorden från våra barn. Vårt mål är att lämna efter en värld som är bättre än den vi fick där ingen ska lämnas utanför.

Nedan kommentarer LSU på delegationens förslag, bedömningar och annat innehåll som slutbetänkandet behandlar.

## 1 Författningsförslag

### 1.1 Förordning om ändring i Myndighetsförordning (2007:515)

LSU välkomnar förslaget. Ett integrerat hållbarhetsperspektiv i myndigheter är en nödvändighet för att utvärdera sociala, politiska och ekonomiska konsekvenser av politik. Genom förvaltningen kan hållbarhet stärkas på de flesta samhällsnivåerna och framförallt på gräsrotsnivån. Förslag på när förordningen ska träda i kraft anser vi är rimlig. Alla förändringar, även systemförändringar, bör ske skyndsamt.

### 1.2 Förordning om ändring i Kommittéförordning (1998:1474)

LSU välkomnar förslaget med samma motivering som ovan. Arbetet för hållbarhet måste finnas överallt och hela tiden. Det är inte genom punktinsatser som omställning skapas, utan det krävs att alla samhällets delar värnar om social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Förslag på när förordningen ska träda i kraft anser vi är rimlig. Alla förändringar, även systemförändringar, bör ske skyndsamt.

## 2 Delegationens uppdrag och genomförande

### 2.2 Delegationens tolkning och genomförande av uppdraget

LSU anser det vara väldigt beklagligt att delegationens delredovisning den 31 maj 2017 varken blev en handlingsplan eller skickades på remiss. Det är inte många år kvar nu fram till år 2030 och det förslag som presenterades i delredovisningen var förankrat med flera sektorer och gav en ordentligt beredd riktning. Ungdomsrörelsen har aktivt varit delaktig i delredovisningen och LSU har aktivt drivit att delegationens delredovisning skulle bli Sveriges handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030. Den handlingsplan som regeringen tog fram år 2018 är intern och svarar inte på de behov som finns. Delredovisningen gjorde det med nödvändiga lösningar och därmed nödvändig politik. Det är en stor förlust av tid att delredovisningen inte blev en proposition. Slutbetänkandet skiljer sig till viss del från delredovisningen. Framförallt i ett systemperspektiv, som LSU givetvis välkomnar. Vi anser att både en handlingsplan och systemförändringar är nödvändiga för kortsiktig och långsiktig förändring. Vi behöver agera skyndsamt och under en lång tid för att förändra en kraft som förändrar våra förutsättningar till existens och goda levnadsvillkor.

**LSU föreslår** att regeringens framtida arbete med en handlingsplan för Agenda 2030 utgår ifrån delredovisningen och att det blir ett bidrag till systemförändringarna. Tillsammans blir det en början på vår samhällsomställning.

### 3 Agenda 2030 och hållbar utveckling

#### 3.1 En global handlingsplan för omställning till hållbar utveckling

”Ingen ska lämnas utanför” är som beskrivet en av Agenda 2030:s centrala principer. Att förflytta makt mellan grupper är en av politikens största utmaningar. Barn och ungdomar är särskilt utsatta grupper i samhället, vars marginalisering är en av de skadligaste för oss själva och samhället. Agenda 2030, bland annat genom mål 16 om fredliga och inkluderade samhällen, måste pådriva förflyttningen av barn och unga från marginal till centrum. Barn och ungdomar leder fredsrörelser, demokratiseringsprocesser och försvarar mänskliga rättigheter. Samtidigt tvingas barn och ungdomar in i väpnad konflikt, våra rättigheter kränks utan konsekvenser för de som kränker och vi förlorar vår makt över våra liv och samhällsutvecklingen. Ungdomen drivs av sin idealism för rättvisa, i Sverige som Sudan. Det gör att vi trots orättvisor arbetar för våra och andras rättvisa. Unga, fred och säkerhetsagendan är en absolut nödvändig metod för att inget barn eller ungdom ska lämnas efter. FN:s säkerhetsrådsresolution 2250 och 2419 måste integreras i arbetet med Agenda 2030.

**LSU föreslår** att barn- och ungdomsperspektivet integreras genomgående i all politik och alla stadier av regeringens arbete med Agenda 2030, där unga, fred och säkerhetsagendan är metodval nationellt och internationellt.

**LSU föreslår** att regeringen tillsätter en maktutredning för att mäta maktförhållanden i Sverige. Senast en sådan utredning gjordes för nästan 30 år sedan. Sedan dess har globaliseringen förstärkts, digitalisering införts, migration ökat och mycket mer. En sådan maktutredning kan ge ett svar för hur ingen ska lämnas utanför såsom barn, ungdomar, personer med funktionsnedsättning, kvinnor, nationella minoriteter, HBTQ-personer, asylsökande och fler. LSU och civilsamhällesorganisationer som representerar marginaliserade samhällsgrupper bör inkluderas i direktivets utformning samt expertgrupp för maktutredningen.

### 4 Sveriges åtagande kräver handling

#### 4.1 Sveriges omställning till ett modernt och hållbart välfärdssamhälle

LSU välkomnar avsnittet om *Långsiktighet och generationsperspektivet – barn och unga som nyckelaktörer*. Den främsta utgångspunkten för hållbar utveckling ska vara generationsperspektivet med barn och unga som nyckelaktörer. I slutbetänkandet ser vi att detta finns i några av de förslag och bedömningar som presenteras. LSU önskar att en sådan konsekvensanalys görs över alla förslag och bedömningar. Precis som ett

hållbarhetsperspektiv bör integreras och ett barn- och ungdomsperspektiv integreras. De två perspektiven förstärker varandra.

I avsnittet om *Vikten av ledarskap* vill LSU understryka ett missnöje i att Sveriges ledarskap är retoriskt och inte politiskt. Bistånd är en nödvändighet som mål 17 i Agenda 2030 om partnerskap och genomförande, men ledarskapet måste ha politiskt innehåll och nationell förankring. Sveriges regering måste utveckla politik på Agenda 2030-området som sammanställs i en nationell handlingsplan. Sverige är det land i världen med bäst förutsättningar att verkställa Agenda 2030, vilket innebär ett globalt och nationellt ansvar. Sverige måste ge stöd till omvärlden, vara en inspiration och göra mer än vad som krävs. Att 193 stater har tagit fram en gemensam Agenda 2030 är storslaget, men målens anpassning till alla delar av världen är felfördelad. Därför måste Sverige ta ett större ansvar, att stödja andra men också att vara den ledande på riktigt som inte bockar av mål utan driver förändring till sin spets. Det innebär konkret att de globala indikatorerna inte bör anpassas efter oss, även om det finns några mål såsom konsumtion som vi inte uppfyller än. Vi måste vara mer ambitiösa, för att komma närmare en hållbar värld.

**LSU föreslår** att regeringen alltid ska integrera ett barn- och ungdomsperspektiv på alla frågor i den eventuella propositionen om slutsatser från slutbetänkandet.

**LSU föreslår** att Sveriges regering ska lägga fram efterföljande proposition om en ambitiös handlingsplan för genomförande av Agenda 2030 med ambitiösa indikatorer som sträcker sig mycket längre än vad de globala indikatorerna gör.

## 5 Riksdagen beslutar om mål och ramar

### 5.1 Riksdagsbundet mål för genomförandet av Agenda 2030

LSU välkomnar det riksdagsbundna målet. Det är särskilt viktigt för oss att ingen ska lämnas utanför och att arbetet gäller både nationellt och internationellt genomförande av Agenda 2030. LSU ser att förankringen i Sveriges riksdag är absolut nödvändigt och att det inte ska finnas en rädsla över att Agenda 2030 blir politik. Agenda 2030 är politik, där regeringen har sin roll och riksdagen har sin som i detta förslag blir det övergripande målet för Agenda 2030 och uppföljningen av det. En till aspekt som LSU anser är viktig är att det riksdagsbundna målet möjliggör ansvarsutkrävande och systematisk uppföljning av genomförandet för att säkra måluppfyllelse. Det är A och O för omställningen.

Åtterrapporeringen till riksdagen om hur målen uppfylls ska ske i form av en uppföljning av en handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030 som bygger på indikatorerna. På så sätt skapas en holistisk förståelse över hur nära vi är att uppfylla målen fram till år 2030.

Utöver ovanstående kommentarer instämmer LSU med CONCORD Sverige om att målet bör även inkludera en samstämmigpolitik för hållbar utveckling för att säkerställa en förändring i det ekonomiska, sociala och politiska systemet så att kommande generationer inte ska behöva leva i fattigdom, och i vilket mänskliga rättigheter och planetens planetära gränser respekteras. En samstämmighetspolitik för hållbar utveckling handlar om att säkra att politiken skapas utifrån synergier mellan olika politikområden och att målkonflikter med negativ påverkan på uppfyllande av globala målen synliggörs och förhindras.

**LSU föreslår** att målet kompletteras med en skrivning om en *samstämmig politik för hållbar utveckling i Sverige och globalt* och åtagandet om att ingen ska lämnas utanför.

## 5.2 Agenda 2030 i den statliga budgeten

LSU välkomnar att regeringen ska redovisa en Agenda 2030-bilaga i budgetpropositionen. Detta skulle vara en del av den handlingsplan LSU ser som absolut nödvändig för implementeringen av Agenda 2030. Bilagan får inte vara ett resultat av ”klippa och klistra” utan bilagan måste vara en seriös analys som omfattar hela statsbudgeten och konsekvenserna av statsbudgetens prioriteringar. LSU ser inte varför detta system ska införas först vid år 2022. Återigen, Sverige behöver agera skyndsamt och varje år räknas.

LSU instämmer med CONCORD Sverige om att en bilaga inte räcker utan ett förtydligande om att regeringen på ett systematiskt sätt hantera mål- och intressekonflikter utifrån hållbar utveckling och åtagandet om att ingen ska lämnas utanför. Budgetpropositionen ska visa på vilket sätt de olika utgiftsposterna integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling och prioriterar de som lever i allra störst utsatthet. För att detta ska bli möjligt behövs en etablerad struktur och kontinuerlig fortbildning, dialog och analys inom regeringskansliet. Även utlandsmyndigheterna är centrala i arbetet.

**LSU föreslår** att regeringen *varje år* gör en särskild skrivelse till riksdagen om genomförandet av Agenda 2030 utifrån en handlingsplan och vilka mål- och intressekonflikter regeringen identifierat och hanterat. Rapporten bör vara en del i FN frivilliga rapporteringen (VNR). På detta sätt skulle den globala rapporteringen integreras i den nationella uppföljningen och stärka Sveriges lärande och möjlighet att vara ledande i genomförandet av Agenda 2030.

**LSU föreslår** att regeringen i en proposition till riksdagen ska åta sig att redovisa en Agenda 2030-bilaga i budgetpropositionen, fr.o.m. budgetpropositionen för 2021.

## 6 En kommitté för förslag och uppföljning



## 6.1 En Agenda 2030-kommitté t.o.m. 2030

LSU välkomnar starkt detta förslag. Förslaget är ursprungligen från LSU, där vi inspirerades från Finlands arbete med att inkludera barn och ungdomar i arbetet med Agenda 2030. Finlands nationella kommitté består av barn och ungdomar, och kommittén leds av Finlands statsminister. Utifrån denna bakgrund har LSU drivit förslaget om en Agenda 2030-kommitté i Sverige, gentemot Agenda 2030-delegationen och Utrikesdepartementet.

LSU vill understryka vikten av att kommittén bör till stor del bestå av civilsamhällesrepresentanter för barn och ungdomar. Med andra ord ska det inte finnas en eller två stolar för barn och ungdomar, utan ambitionen måste vara att organiserade barn och ungdomar fyller kommittén med över en klar majoritet av platserna. Kommittén bör rotera efter tre år. Till kommittén, är det även viktigt att civilsamhället är med i utformningen av kommitténs direktiv.

**LSU föreslår** att majoriteten av platserna i kommittén fördelas till barn- och ungdomsorganisationer samt andra unga inom civilsamhället.

**LSU föreslår** att civilsamhällesorganisationer får påverka direktivet för Agenda 2030-kommittén.

**LSU föreslår** att kommitténs ledamöter byts var tredje år.

**LSU föreslår** att kommittén leds av finansministern tillsammans med ansvarig minister för Agenda 2030. På det sättet skapas en brygga mellan budgetprocess och genomförande. Det är bra att betänkandet lyfter fram att en sådan kommitté kräver "ett sekretariat med god analyskapacitet" och att ett barn- och ungdomsperspektiv måste säkras.

## 7 Stärka förutsättningar för staten

### 7.1 Agenda 2030 i det förvaltningspolitiska målet

LSU välkomnar förslaget om att integrera Agenda 2030 i det förvaltningspolitiska målet.

**LSU föreslår** en kombination av betänkandets två förslag:

*"En innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till ~~Sveriges utveckling~~ en miljömässigt, ekonomisk och social hållbar utveckling i Sverige, globalt och uppfyllandet av Globala målen Agenda 2030 och ett effektivt EU-arbete."*

## 7.2 Ansvar för hållbar utveckling i myndighetsförordningen

LSU välkomnar förslaget om att integrera de tre hållbarhetsperspektiven i myndighetsförordningen. Hållbar utveckling ska enbart utgå ifrån de tre perspektiven. Ena går inte att genomföra utan det andra.

## 7.3 Stärkt samordningskapacitet för genomförandet av Agenda 2030

LSU välkomnar bedömningen.

## 7.4 Stärkt kunskap i statsförvaltningen

LSU välkomnar förslaget.

## 7.6 Hållbar utveckling i de offentliga utredningarnas arbete

LSU välkomnar förslaget.

## 8 Behovet av kunskap, forskning och innovation

### 8.2 Stärk kompetensen hos dagens och morgondagens yrkesverksamma

LSU välkomnar förslaget.

### 8.3 Stärk barn och ungas kunskap om Agenda 2030

LSU välkomnar förslaget och att skolan blir en naturlig plattform för kunskap om hållbar utveckling.

## 9 Stärkta förutsättningar för lokal och regional nivå

### 9.2 Ett handslag mellan regeringen och SKL

LSU ser förslaget som en början men inte tillräckligt för att stärka förutsättningarna för Agenda 2030:s genomförande på lokal och regional nivå.

## 10 Forum för dialog

### 10.1 Nationellt Agenda 2030-forum

Ägarskap, delaktighet och engagemang är förutsättningar för att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Då krävs inkluderande forum som bidrar till att skapa, tillvarata och stärka olika aktörers förståelse av och engagemang för en global hållbar utveckling. Det är också viktigt att Sveriges regering tar ansvar för både nationellt genomförande av agendan, i sin helhet och för en samstämmighetspolitik för global hållbar utveckling. Det är bra att betänkandet synliggör att ett nationellt forum ska vara tillgängligt och särskilt inkludera sektorer och aktörer som ”traditionellt har svårt att få tillgång till ordinarie samråd” (s127).

**LSU föreslår** att ett nationellt forum ska vara tillgängligt och bidra till att skapa, tillvarata och stärka olika aktörers ägarskap, förståelse av och engagemang för en lokal och global hållbar utveckling och visa på kopplingarna där emellan. Erfarenheterna och slutsatserna ska sedan tas vidare till det globala HLPF. För att öka engagemanget, bredda ägarskapet, kunskapen och kraften i *hela* samhället bör ett nationellt forum innehålla följande delar:

- Metod- och kunskapsutbyte och byggande utifrån specifika globala mål och dess koppling till konventionerna om de mänskliga rättigheterna inkluderas. De år då Sverige även ska rapportera till UPR bör dessa två processer koordineras.
- Öppen utfrågning/konsultation om regeringens arbete utifrån den nationella rapporten. Regeringen ska närvara på minst ministernivå. Det är viktigt att hela regeringen känner ansvar för forumet.
- En global förankring som möjliggör ett kritiskt granskande av Sveriges rapport. Det kan exempelvis vara länder som Sverige har partnerskap med inom utvecklingsarbetet eller länder inom EU.

## 10.2 Regionala Agenda 2030-forum

LSU välkomnar förslaget och ser det som nödvändigt att det finns regionala och lokala forum för Agenda 2030. Implementeringen av Agenda 2030 sker på gräsrotsnivå. Därför bör uppmärksammandet, uppföljningen och rapportering även ske på lokal och regional nivå.

## 13 Civila samhällets roll i genomförandet

### 13.1 Civila samhällets aktörer

Civilsamhällets aktörer är oumbärliga för främjandet av mänskliga rättigheter, demokrati och hållbar utveckling. I en tid då den demokratiska utvecklingen går tillbaka behöver Sverige bli starkare i stödet till civilsamhället. Utan ett starkt civilsamhälle finns inte en stark demokrati.

### 13.2 Civila samhället och Agenda 2030



LSU anser det vara problematiskt att det enbart finns bedömningar men inga konkreta förslag på hur civilsamhället kan stärkas för sitt oumbärliga arbete med Agenda 2030.

### 13.3 Bidragsgivning som del av genomförandet

Civilsamhällets erkännande som röstbärare och utförare behöver stärkas socialt, politiskt och ekonomiskt. Den ideella sektorn saknar resurser men åstadkommer mirakel varje dag med sina verksamheter. Ungdomsrörelsen är underfinansierad samtidigt som vi skapar hållbar utveckling. Under 13 år har ungdomsrörelsen vuxit men statsbidraget har inte ökat, vilket gör att barn- och ungdomsorganisationer över tid har förlorat mer än en femtedel av sitt stöd samtidigt som fler politiska utmaningar och ödesfrågor har uppkommit som krävt mer från barn- och ungdomsorganisationer.

**LSU föreslår** att statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer ska dubblas till statsbudgeten år 2022.

### 13.4 Öka långsiktigheten vid bidragsgivning

LSU instämmer med bedömningen.

**LSU föreslår** att statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer fördelas för två år istället för ett.

### 13.5 Civila samhället som genomförare av centrala samhällsfunktioner

LSU välkomnar bedömningen.

**LSU föreslår** att NOD – Nationellt Organ för Dialog och Samverkan ska vara regeringens primära forum för att möjliggöra samverkan.

### 13.6 Stå upp för rätten att organisera sig

LSU välkomnar bedömningen. Rätten att organisera sig är en grundprincip för LSU. Sverige har ett ansvar att driva detta för att värna civilsamhället i länder där civilsamhället krymper. Det är ett arbete för ett växande demokratiskt utrymme. Framförallt, måste regeringen även skydda barn- och ungdomsorganisationer i andra länder som utsätts för kränkningar, hot och våld.

LSU föreslår att regeringen alltid ska driva en solidarisk politik gentemot barn- och ungdomsorganisationer i länder där de är särskilt utsatta, och uppmärksamma barn- och ungdomsorganisationernas perspektiv i internationella institutioner.

## Avslutning

LSU har länge sett fram emot att svara på remiss för Agenda 2030-delegationens arbete. I detta slutbetänkande finns många förslag. Det behövs politisk vilja och mod för att genomföra förslagen, som är absolut nödvändiga för att skapa en hållbar värld. LSU står till förfogande för att ge fler förslag på hur vi kan göra det.

Utöver själva slutbetänkandet ser LSU det som beklagligt att enbart sex stycken ungdomsorganisationer har fått ta del av remissförfarandet. Till framtiden bidrar vi gärna med förslag på fler barn- och ungdomsorganisationer.

---

Rosaline Marbinah  
Ordförande LSU – Sveriges ungdomsorganisationer